

OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A COMPETENȚEI DISCURSIVE LA ELEVI / STUDENȚI PRIN INTERMEDIUL PROIECTULUI DE GRUP

Aliona BOȚAN, lector

Summary

Training based on competence of personality has been a fundamental change that triggered the need to find permanent solutions that will stimulate student's performance. Such an approach is interactive learning based on the project. Group research project is one of the effective methods to promote interaction between participants, which promotes the formation of discursive competence, leading to a more active learning and obvious results.

Societatea modernă înaintează școlarul un șir de cerințe, printre care, se enumeră și capacitatea de a coopera și interacționa în cadrul unor contexte sociale și culturale; toleranța față de opinia semenilor; abilitatea de a asculta interlocutorul; de a purta un dialog eficient și constructiv; abilitatea de a exprima și interpreta gânduri, sentimente. Prin urmare, este indispensabilă formarea unor competențe prin intermediul diverselor procedee discursive și a mijloacelor ce însoțesc înțelegerea argumentărilor.

Un aspect esențial în ceea ce privește comunicarea eficientă îl reprezintă **competența discursivă**, care include ansamblul de capacități cognitive, afective, manageriale; conferindu-i acestuia calități necesare efectuării unei prestații care să asigure realizarea eficientă a medierii informației. Schimbarea concepției comunicative promovată în mediul educațional reiese din abordarea tot mai insistentă a problematicii formării competențelor la elevi/studenți. Ca punct de plecare, competența discursivă rezidă din *competența de comunicare în limba maternă* și *competența de relaționare interpersonală*, fiind identificată drept deziderat în integrarea cu succes în viața socială [5].

Cercetările efectuate în domeniul comunicării identifică **competența discursivă** drept *capacitatea de a elabora/ține un discurs, în plan cognitiv și retoric, și capacitatea de a dezvolta/întreține relații comunicative în plan motivațional și conversațional* [4, p.18]. Astfel, formarea competenței discursive presupune un nivel de performanță bazat pe cunoștințe, capacități și atitudini.

În viziunea noastră, *competența discursivă este importantă deopotrivă pentru educatori și pentru educați*. Cunoștințele, modul de gândire, vocabularul, deprinderile, priceperile și conduitele discursive sunt dobândite prin educație și îmbogățite, perfecționate prin autoinstruire și autoeducație. Prin urmare, pentru a putea realiza o colaborare profesională eficientă, cadrul didactic va trebui să-și însușească un limbaj adecvat, credibil și autentic, care va avea în vedere sporirea la elevi a competenței de exprimare orală și creșterea calitativă a nivelului acesteia,

prin apelul la *elementele discursive și retorice*. Căci, semnificarea limbajului în raporturile interpersonale este conferită nu doar de mijloacele de exprimare lingvistică, ci și de mijloacele comunicării nonverbale și a paralimbajului. **Elementele de retorică** cuprinde ansamblul *calității vocabularului, corectitudine lingvistică, respectarea normelor gramaticale, ortoepice, expresiviatetea stilistică, diversificarea lexicală, convergența limbajelor, ameliorarea stilului, armonizarea limbajul verbal/ paraverbal/ nonverbal*. **Dimensiunea discursivă** presupune nu doar programarea unor strategii discursive ce asigură expunerea explicită a conținutului, ci și *arta de a vorbi frumos și elocvent*, coeziunea și coerența vorbirii (după Noam Chomsky). Cu referință la calitatea discursului, Dospinescu V. consideră că oratorul, în cazul nostru cadrul didactic/elevul/studentul, urmează să asigure succesul comunicării oferind *eleganță, frumusețe, volubilitate și elocvență expunerii* [2, p.132].

Situarea elevului în centrul organizării procesului de predare-învățare și formarea personalității în bază de competențe a constituit o schimbare fundamentală ce a atras după sine necesitatea găsirii acelor soluții care să stimuleze permanent performanța elevului. O astfel de soluție este **învățarea interactivă bazată pe proiect**. *Proiectul* este o metodă activ participativă, apărută la începutul secolului al XX-lea, este un produs al imaginației elevilor, care presupune transferul de cunoștințe, deprinderi, capacități, facilitând abordările interdisciplinare și consolidarea abilităților sociale ale elevului [1, p.56]. **Proiectul** este o formă activă, participativă, care presupune și încurajează transferul de cunoștințe, deprinderi, capacități, facilitează și solicită abordările interdisciplinare, și consolidarea abilităților sociale ale elevilor.

Filozoful și pedagogul francez Gaston Bergher afirma că o „educație bună presupune menținerea proșpețimii intelectuale sub forma unor vii dorințe de a descoperi, de a studia și inventa, de a cerceta, de a realiza și valorifica [3, p.84]. În acest context, *proiectul*, ca metodă de predare – învățare – evaluare, generează formarea individuală progresivă, problematizată, sociorelațională, pragmatică.

În viziunea lui Gardner H., proiectul de grup dezvoltă capacitățile elevilor de a lucra împreună - componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare; dezvoltă inteligențe multiple, capacități specifice *inteligenței lingvistice* (ce implică sensibilitatea de a vorbi și de a scrie; include abilitatea de a folosi efectiv limba pentru a se exprima retoric, poetic și pentru a-și aminti informațiile), *inteligenței logice-matematice* (ce constă în capacitatea de a analiza logic problemele, de a investiga științific sarcinile, de a face deducții), *inteligența spațială* (care se referă la capacitatea, potențialul de a recunoaște și a folosi patternurile spațiului; capacitatea de a crea reprezentări nu doar vizuale), *inteligența interpersonală* (capacitatea de a înțelege intențiile, motivațiile,

dorințele celorlalți, creînd oportunități în munca colectivă), *inteligența intrapersonală* (capacitatea de autoîn-țelegere, autoapreciere corectă a propriilor senti-mente, motivații, temeri), *inteligența naturalistă* (care face omul capabil să recunoască, să clasifice și să se inspire din mediul înconjurător), *inteligența morală* (preocupată de reguli, comportament, atitudini) [ibidem, p.85-87].

O activitate de învățare eficientă este cea în care sunt antrenati toți participanții. Am pornit de la această premisă atunci când mi-am propus să-i inițiez pe studenți în realizarea unui proiect de grup în cadrul orelor de curs. Printre *avantaje*, poate fi menționat faptul că, cooptînd studenții în activități de informare la tema de cercetare propusă, învățarea devine un proiect personal al studentului. Proiectul de grup trebuie inițiat în clasă pentru a contura obiectivele, în funcție de tema aleasă și de a permite grupurilor de lucru să discute, să negocieze asupra conținutului, formei și modalității de prezentare a proiectului. Sarcina cadrului didactic nu este una pasivă, acesta oferă o listă bibliografică asupra temei de cercetare, ajută la conturarea unui plan, distribuie responsabilitățile membrilor grupului, îndrumă activitatea studenților și devine un observator activ al muncii lor (intervenind doar atunci când este nevoie).

Atît la probele orale, cît și la probele scrise, elevii/studenții sunt evaluați în vederea obținerii competențelor și performanțelor lingvistice, valorificîndu-se achizițiile dobîndite la un moment dat, conform programelor școlare în vigoare, percum și a programei pentru examen. Proiectul reprezintă un instrument de evaluare complex, recomandat pentru evaluarea curentă sau sumativă. În timpul realizării proiectului sunt evaluate următoarele capacități/competențe: alegerea metodelor de lucru, utilizarea corespunzătoare a bibliografiei, materialelor, corectitudinea și acuratețea tehnică, organizarea ideilor și materialelor într-un raport, calitatea prezentării. Alte criterii ce servesc la aprecierea proiectului și care pun în valoare competențele discursive ale elevilor/ studenților, pot fi menționate: corectitudinea și rigurozitatea științifică a informației, capacitatea de aplicare în practică, în contexte diferite, prin exemple concrete; exprimarea succintă, laconică, ordonarea logică a cuvintelor, coerență în înlănțuirea frazelor, legătura armonioasă; formularea unor situații, întrebări pentru provocarea la implicație și reflecție; congruența comunicării CV, CPV, CNV; provocarea și menținerea interesului; aspectul grafic și estetic al posterului, gazetei de perete; respectarea normelor de punctuație și ortografie ș.a.

Aplicînd această metodă la ore, avem convingerea faptului că, în procesul activității individuale și în grup, elevii/studenții sunt puși în situația de a căuta / analiza / sintetiza / asocia / compara, de a crea un produs final, ce urmează a fi prezentat unui public, își formează capacitatea de ține un discurs și își animă dorința de a face schimb de opinii. Astfel, își dezvoltă potențialul creativ și

discursiv. *Proiectul de cercetare în grup* reprezintă una dintre metodele eficiente de a promova interacțiunea dintre participanți, ceea ce favorizează formarea competenței discursive, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

Bibliografie

1. Cerghit, I., Metode de învățământ, Editura Polirom, Iași, 2006.
2. Dospinsecu, V., Semne și cunoaștere în discursul didactic, Junimea, Iași, 1998.
3. Ionescu, M., Managementul clasei. Un pas mai departe. Învățarea bazată pe proiect, Editura Humanitas, București, 2003.
4. Sadovei, L., Formarea competenței de comunicare didactică prin modulul pedagogic universitar. Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2008.
5. Competențe cheie. Lisabona, 2000. <http://www.eduproiect.wordpress.com> (vizitat 10.03.2014).